

Mitä madot voivat opettaa lapsille kiertotaloudesta?

Sateenkaari Kodon päiväkodeissa Varsinais-Suomessa on viime syksystä lähtien opetettu ruoan kasvattamisen avulla lapsille ja aikuisille, mitä kiertotalous ruokajärjestelmässä tarkoittaa ja miten se liittyy päiväkodin arkeen. Ruoan eri vaiheita on seurattu askel askeleelta: lapset istuttavat kasvien ja kukkien siemeniä ja oppivat, mitä kasvi tarvitsee kasvaakseen. Osana samaa kiertoa lasten kanssa seurataan ruoan kulutusta ja sitä, mitä ruokahävikille tapahtuu kompostointiprosessissa.

Prosessin havainnollistamiseksi päiväkoteihin on lasten suureksi riemuksi hankittu matokompostorit. Lierojen tehtävänä on tehdä ruoantähteistä multaa. Hyönteisten rooli kiertotaloudessa on merkittävä ja siksi maan pienimmät on nostettu tärkeään rooliin ruoan kierron tutkimisessa. Hyönteisten avulla on helppo konkretisoida ruoan kasvamista, ravinteiden kiertoa ja mullan tuotantoa.

Tärkeää on, että lapset ja aikuiset oppivat ruoan elinkaaren ja kierron eri vaiheita yhdessä tekemällä. Keivään aikana on seurattu, kuinka paljon ruokaa jää tähteeksi, mistä se johtuu, mitä tähteille tapahtuu. Keskeistä on myös lisätä lasten ja aikuisten tietoisuutta ruoan alkuperästä. Ruoka ei tule kaupasta tai keittiön kaapista vaan sen polku alkaa kauempaa ja sen elinkierto on pitkä. Oppiessa ruoan arvostus lisääntyy ja ruokahävikki päiväkodeissa vähenee.

Uudet [varhaiskasvatussuunnitelman perusteet](#) otettiin käyttöön vuoden 2017 elokuussa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet eivät ole enää aiempaan tapaan suositus vaan kansallinen normi, jonka pohjalta paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja johon kaikkien työntekijöiden on sitouduttava.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa varhaiskasvatus on kytketty tiiviisti osaksi elinikäisen kasvun ja oppimisen polkua ja niistä löytyy monia yhtymäkohtia esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmiin. Muun muassa kestävän kehityksen arvoperustaa tulisi sisällyttää päiväkodin arkeen niin, että vastuullinen ympäristöajattelu ja -toiminta vahvistuvat. Päiväkotien henkilökunnalta odotetaankin runsaasti uutta osaamista niin opetusmenetelmien kuin eri aihealueidenkin tiimoilta. Lisäksi uudet varhaiskasvatussuunnitelmat edellyttävät päiväkodeilta paljon kasvatuksen ja pedagogisen opetuksen osalta.

Uusien menetelmien ja toimintatapojen oppiminen voi olla haastavaa, sillä päiväkodin arki on toiminnan- täyteistä. Lasten tarpeet ja toiveet vaihtelevat päivittäin. Toisaalta päiväkodit ovat hyvä foorumi uuden kokeilulle. Lapset ovat ennakkoluulottomia ja innostuvat helposti. Ruoan kiertoon tutustuttaessa matokompostoreiden madoille on tehty lauluja ja niitä on rohjettu ottaa käsiinkin.

Lasten innostus tarttuu aikuisiin. Kokeilut tuovat piristystä arkeen, jos ne ovat konkreettisia ja kiinnittyvät päivän muuhun toimintaan sujuvasti. Sateenkaari Kodon päiväkodeissa toteutettu ruokajärjestelmään ja kiertotalouteen tutustuttava kokeilu on toteutettu Multaa ja Mukuloita -nimisen hankeen turvin. Hanke on konkreettinen ja antaa uusia kokemuksia sekä lapsille että aikuisille. Se on koko päiväkodin yhteinen projekti. Lapset oppivat maaperän salattua elämää ja kasvien kasvattamisen ihmeitä. Työntekijät rohkaistuvat kokeilemaan uusia menetelmiä ja ajattelemaan uudella tavalla. Samalla tiedot ja taidot toimia varhaiskasvatussuunnitelman ja kestävän kehityksen arvojen mukaisesti lisääntyvät.

Ja mikä parasta – syksyllä kaikki voivat nauttia oman kasvimaan antimista.

Jaana Itälä-Laine